

Odbor protidrogové politiky

TISKOVÁ ZPRÁVA

Data, odborníci na školách i praxe v adiktologických službách upozorňují na to, že nové závislosti mají významný negativní dopad na současné děti a dospívající. Je potřeba se zaměřit na posílení prevence, osvětu i racionální regulaci

Praha, 16. 06. 2025 – Seminář ze série Prevence závislostí, který se konal v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, poukázal na měnící se trendy v oblasti užívání návykových látek, úskalí neomezeně dostupných digitálních technologií a výzvy, kterým dnešní mladá generace čelí v oblasti závislostí.

V Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR se 10. června 2025 ve spolupráci s Odborem protidrogové politiky Úřadu vlády České republiky a Asociací poskytovatelů adiktologických služeb uskutečnil odborný seminář „Nové výzvy v prevenci závislostí u dětí a mladistvých: energetické nápoje, kratom, nové psychomodulační látky, online prostor, nikotinové produkty“ zaměřený na problematiku nových trendů v oblasti závislostí mezi dětmi a dospívajícími. V rámci moderovaných diskuzí na semináři sdíleli své zkušenosti odborníci z terénu – učitelé, metodici prevence, odborníci na digitální platformy a pracovníci odborných adiktologických služeb, kteří poukázali na realitu, s kterou se ve školách a ve svých službách setkávají.

Poslankyně Renáta Zajíčková, která zahájila seminář ve svém úvodu zdůraznila: *„Děti dnes sahají po návykových látkách častěji, než si připouštíme. Pokud u dětí chceme skutečně chránit zdraví včetně toho duševního, potřebujeme u prodeje návykových látek mantinely – ne plošné zákazy, ale jasná pravidla, která zároveň respektují svobodu a odpovědnost dospělých. Příkladem může být nedávno schválený zákon o psychomodulačních látkách, kterým Česká republika jako jedna z prvních zemí světa ukazuje, že ochrana dětí a svoboda dospělých se nevylučují.“*

Aktuální data z průzkumů mezi dětmi a dospívajícími potvrzují rostoucí oblibu alternativních tabákových a nikotinových výrobků mezi dospívajícími, především e-cigaret (vapování) a nikotinových sáčků. Zatímco klasické cigarety denně kouří 6 % dospívajících (žáků 9. tříd základních škol a 1. ročníků středních škol), e-cigarety – bez ohledu na to, zda obsahovaly nikotin – užívá denně až 15 % studentů. Mezi dospívajícími roste výskyt rizikových forem pití i pravidelných konzumentů alkoholu. Více než třetina dospívajících konzumuje nadměrné dávky alkoholu (tj. 5 a více sklenic při jedné příležitosti), opakované excesivní pití uvádí 15 % studentů. Rizikové je také pití alkoholu v kombinaci s energetickými nápoji, které uvádí 20 % dospívajících.

„Na školách se setkáváme s tím, že studenti kombinují různé látky, např. kratom s energetickými nápoji. Energetické nápoje samy o sobě pije asi 60 % středoškoláků. Máme i případy, kdy žák během vyučování, tedy v době, kdy se prakticky nehýbe, vypil sedm těchto produktů a dostal se do velmi

*nepříjemného stavu. Do toho na Šumpersku neexistuje prakticky žádná metodická a koordinační pomoc,” říká své poznatky z praxe **Kristýna Jonová ze střední odborné školy ze Šumperku**. To potvrzuje i **Michal Škerle, vedoucí Centra prevence Společnosti Podané ruce**, který má pod sebou v rámci organizace Podané ruce primární prevenci v celém Jihomoravském kraji: “Když přijdeme do hodiny na střední škole, i v prvních ročnících, prakticky všechny děti mají na stole energeták,” předává zkušenost z Brna a Jihomoravského kraje Michal Škerle.*

Zkušenosti s užitím nelegálních drog má 25 % dospívajících, nejčastěji šlo o konopné látky (24 %). Užívání jiných nelegálních drog je na řádově nižší úrovni, extázi, LSD nebo halucinogeny i halucinogenní houby užila 3 % dospívajících a prevalence zkušeností s ostatními nelegálními drogami nepřesahuje 2 %. Rostou však zkušenosti dospívajících s kratomem, jeho časté a pravidelné užívání. Riziková je hlavně jeho kombinace s jinými látkami.

Změnit situaci v oblasti užívání kratomu mezi dětmi může pomoci nově přijatá regulace o psychomodulačních látkách: *„Jsme jednou z prvních zemí světa, která kratom upravila formou regulovaného trhu s psychomodulačními látkami — s jasnými pravidly pro věk, kvalitu, označování a dohled. To je moderní a odpovědný přístup, který staví na vědeckých poznatcích a spolupráci odborníků, škol a rodičů. Věřím, že právě díky tomuto přístupu budeme schopni společností lépe vysvětlit rizika a dát jim šanci činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí. Český model může být inspirací pro celou Evropu,”* zdůrazňuje **poslankyně Renáta Zajíčková**.

Účastníci na semináři poukázali hlavně na nedostatek informací mezi učiteli a rodiči o aktuálních trendech v užívání návykových látek či behaviorálních závislostí mezi dětmi a mladými dospělými a také na nedostatečnou informovanost o existujících účinných nástrojích a metodických pomůckách, které jim v obtížné situaci může pomoci. Účastníci zdůraznili potřebu systémového uchopení informování veřejnosti, jejichž vzory lze nalézt v zahraničí a dostatečného finančního zajištění oblasti prevence a léčby.

Lucia Kiššová, ředitelka Odboru protidrogové politiky Úřadu vlády České republiky, který seminář pořádal, k tomu říká: *“V ČR postupně nastavujeme monitoring situace v oblasti digitálních závislostí a máme již dostupná data o chování dětí a dospívajících ve vztahu k digitálním technologiím. Ukazuje se, že digitální technologie jsou velkou výzvou, jednak z pohledu času, který s nimi děti a dospívající tráví, a jednak z pohledu obsahu, se kterým se ve virtuálním světě setkávají. Výzvou je však i rostoucí popularita užívání e-cigaret a nikotinových sáček, zájem o látky jako je kratom, ale i celá oblast duševního zdraví a wellbeingu současných dospívajících. Zde sledujeme v posledních letech nepříznivé trendy a ČR si nestojí dobře ani v mezinárodním srovnání. Je třeba významným způsobem posílit prevenci, zvyšovat povědomí dětí a dospívajících, ale i jejich rodičů o rizicích, které užívání látek i digitální technologie mají, a současně se bavit o odpovídajících regulačních opatřeních.”*

Podle studie ESPAD třetina dospívajících (33 %) tráví ve všední den více než 4 hodiny denně na sociálních sítích, téměř polovina (44 %) sleduje stejně dlouho videa na YouTube a dalších kanálech a 18 % denně nadměrně hraje digitální hry. Zatímco na sociálních sítích tráví čas především dívky, hraní digitálních her je nadále doménou chlapců, nicméně i u dívek v posledních 5 letech významně vzrostlo.

Odborníci se na semináři také zabývali změnou digitálního světa, který se z původního záměru propojovat jednotlivce a svět vyvinul směrem, který ohrožuje duševní zdraví populace: K tomuto tématu vystoupili odborníci Andrej Ruščák a Michaela Mlíčková Jelínková z nově vzniklé **organizace Digibalanc**, kteří upozornili na zásadní proměny on-line prostoru v posledních 15 letech.

Andrej Ruščák, politolog a bezpečnostní analytik: *“Z původně relativně bezpečného prostředí internetu stal uzavřený prostor aplikací založených na dopaminových smyčkách a šíření nenávislného obsahu. S původním záměrem to nemá nic společného.”*

Michaela Mlíčková Jelínková pak přiblížila, jak k regulaci přistupuje Británie, Francie, a hlavně skandinávské země, které na základě vyhodnocení dat přistupují k silné regulaci. Představila také mapu, jak jednotlivé evropské státy k regulaci přistupují. *“Od 1. července přebírá evropské předsednictví Dánsko, které regulaci online prostoru pro děti a dospívající považuje za jednu ze svých základních priorit,”* dodává Mlíčková Jelínková.

Studie ESPAD 2024 upozorňuje také na nízký wellbeing u dospívajících, a to i v evropském kontextu. Zatímco před pandemií COVID-19 vykazovalo známky zhoršeného duševního zdraví 18 % dospívajících, v roce 2024 již 23 %, častěji šlo o dívky. Nízký wellbeing potvrzuje i rostoucí míra užívání psychoaktivních léků, a to jak léků užívaných na doporučení lékaře, tak léků získaných bez předpisu.

Seminář uspořádal Odbor protidrogové politiky Úřadu vlády České republiky ve spolupráci s Asociací poskytovatelů adiktologických služeb pod záštitou poslanců a poslankyň Martiny Ochodnické, Toma Philippa, Barbory Urbanové, Zdeňky Němečkové Crkvenjaš, Kláry Kocmanové, Marie Jílkové, Jana Berkiho, Taťány Malé, Michaely Šebelové, Ivety Štefanové a Renáty Zajíčkové.

Záznam semináře je dostupný z Videoarchivu Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky pod odkazem: <https://videoarchiv.psp.cz/playa.php?cast=4723>

Kontakt pro média:

Ing. Lucia Kiššová, ředitelka Odboru protidrogové politiky
E-mail lucia.kissova@vlada.gov.cz, M +420 720 988 701.

Bc. Matěj Hollan, ředitel Asociace poskytovatelů adiktologických služeb, E-mail asociace@asociace.org, M +420 774 956 148.

Dotazy ke zprávě je možno zasílat rovněž prostřednictvím Davida Hluštíka, david.hlustik@vlada.gov.cz, M +420 602 244 776.